ISSN 2310-3353

BAITURSYNULY UNIVERSITY

«АХМЕТ БАЙТҰРСЫНҰЛЫ АТЫНДАҒЫ ҚОСТАНАЙ ӨҢІРЛІК УНИВЕРСИТЕТІ» КЕАҚ

ҚМПИ ЖАРШЫСЫ

КӨПСАЛАЛЫ ҒЫЛЫМИ ЖУРНАЛЫ
МНОГОПРОФИЛЬНЫЙ НАУЧНЫЙ ЖУРНАЛ

№ 4
2026

PUBLISHINGS KSPI

BU BAITURSYNULY UNIVERSITY

ҚМПИ ЖАРШЫСЫ

ВЕСТНИК КГПИ

2026 ж., қазан, №4 (84)
Журнал 2005 ж. қаңтардан бастап шығады
Жылына төрт рет шығады

Құрылтайшы: ***Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университеті***

Бас редактор: ***Куанышбаев С.Б.***, география ғылымдарының докторы, Ахмет Байтұрсынұлы атындағы ҚӨУ, Қазақстан.
Бас редактордың орынбасары: ***Жарлыгасов Ж.Б.***, ауыл шаруашылығы ғылымдарының кандидаты, Ахмет Байтұрсынұлы атындағы ҚӨУ, Қазақстан.

РЕДАКЦИЯ АЛҚАСЫ

Әлімбаев А.Е., философия докторы (PhD), А.Қ. Құсайынов атындағы Еуразия гуманитарлық институты, Қазақстан.
Балтабаева А.С., Қостанай облысы әкімдігі білім басқармасының «Әдістемелік орталығы» КММ, Қостанай қ., Қазақстан.
Бережнова Е.В., педагогика ғылымдарының докторы, профессор Ресей Федерациясы Сыртқы істер министрлігінің Мәскеу мемлекеттік Халықаралық қатынастар институты (университеті), Ресей.
Емин Атасой, PhD докторы, Улудаг университеті, Бурса қ., Түркия.
Зоя Микниене, докторы, (PhD) Литва денсаулық туралы ғылым университеті, Каунас қ., Литва Республикасы.
Качеев Д.А., философия ғылымдарының кандидаты, тарих магистрі, «Челябі мемлекеттік университеті» ЖББ ФМББББМ Қостанай филиалы, Қазақстан.
Ксембаева С.К., педагогика ғылымдарының кандидаты, «Торайғыров университеті» КЕАҚ, Қазақстан.
Лина Анастасова, әлеуметтану ғылымдарының докторы, Бургас еркін университеті, Бургас қ., Болгария.
Медетов Н.А., физика-математика ғылымдарының докторы, «Ш. Уалиханов атындағы Көкшетау университеті» КЕАҚ, Қазақстан.
Мишулина О.В., экономика ғылымдарының докторы, «Челябі мемлекеттік университеті» ЖББ ФМББББМ Қостанай филиалы, Қазақстан.
Рахимова Э.Е., «№ 1 мектеп-лицей» КММ мұғалімі, «Үздік педагог-2023 жыл», Қостанай қ., Қазақстан.
Соловьев С.А., биология ғылымдарының докторы, Новосібір мемлекеттік экономика және басқару университеті, Ресей.
Скороходов Д.М., техника ғылымдарының кандидаты, «Ресей мемлекеттік аграрлық университеті – К.А. Тимирязев атындағы Мәскеу ауыл шаруашылық академиясы» ЖББ ФМББББМ, Ресей.
Скударева Г.Н., педагогика ғылымдарының докторы, профессор, Мемлекеттік гуманитарлық-технологиялық университетінің ректоры, Орехово-Зуево қ., Ресей
Сычева И.Н., ауыл шаруашылығы ғылымдарының кандидаты, «Ресей мемлекеттік аграрлық университеті – К.А. Тимирязев атындағы Мәскеу ауыл шаруашылық академиясы» ЖББ ФМББББМ, Ресей.
Ташев А.Н., экология бойынша биология ғылымдарының кандидаты, орман шаруашылығы университеті, София қ., Болгария.
Уразбоев Г.У., физика-математика ғылымдарының докторы, Ургенч мемлекеттік университеті, Өзбекстан.

Тіркеу туралы куәлік №5452-Ж
Қазақстан Республикасының ақпарат министрлігімен 17.09.2004 берілген.
Мерзімді баспа басылымын қайта есепке алу 07.11.2023 ж.
Жазылу бойынша индексі 74081

Редакцияның мекен-жайы:
110000, Қостанай қ., Байтұрсынов к., 47
(Редакциялық-баспа бөлімі)
Тел.: 8(7142) 51-11-76

© Ахмет Байтұрсынұлы атындағы
Қостанай өңірлік университеті

№4 (84), октябрь 2026 г.
Издается с января 2005 года
Выходит 4 раза в год

Учредитель: ***Костанайский региональный университет имени Ахмет Байтұрсынұлы***

Главный редактор: ***Куанышбаев С.Б.***, доктор географических наук, КРУ имени Ахмет Байтұрсынулы, Казахстан.
Заместитель главного редактора: ***Жарлыгасов Ж.Б.***, кандидат сельскохозяйственных наук, КРУ имени Ахмет Байтұрсынұлы, Казахстан.

РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ

Алимбаев А.Е., доктор философии (PhD), Евразийский гуманитарный институт имени А.К. Кусаинова, Казахстан.
Балтабаева А.С., директор КГУ «Методический центр» Управления образования Костанайской области, г. Костанай, Казахстан.
Бережнова Е.В., доктор педагогических наук, профессор, Московский государственный институт международных отношений (университет) Министерства иностранных дел Российской Федерации, Россия.
Емин Атасой, доктор PhD, Университет Улудаг, г. Бурса, Турция.
Зоя Микниене, доктор (PhD), Литовский университет наук здоровья, г. Каунас, Республика Литва.
Качеев Д.А., кандидат философских наук, магистр истории, Костанайский филиал ФГБОУ ВО «ЧелГУ», Казахстан.
Ксембаева С.К., кандидат педагогических наук, НАО «Торайгыров университет», Казахстан.
Лина Анастассова, доктор социологии, Бургасский свободный университет, г. Бургас, Болгария.
Медетов Н.А., доктор физико-математических наук, НАО «Кокшетауский университет им. Ш. Уалиханова», Казахстан.
Мишулина О.В., доктор экономических наук, Костанайский филиал ФГБОУ ВО «ЧелГУ», Казахстан.
Рахимова Э.Е., учитель, КГУ «Школа-лицей № 1», «Лучший педагог-2023 года», г. Костанай, Казахстан.
Соловьев С.А., доктор биологических наук, Новосибирский государственный университет экономики и управления, Россия.
Скороходов Д.М., кандидат технических наук, ФГБОУ ВО РГАУ-МСХА имени К.А. Тимирязева, Россия.
Скударева Г.Н., доктор педагогических наук, профессор, ректор Государственного гуманитарно-технологического университета, г. Орехово-Зуево, Россия.
Сычева И.Н., кандидат сельскохозяйственных наук, ФГБОУ ВО РГАУ-МСХА имени К.А. Тимирязева, Россия.
Ташев А.Н., кандидат биологических наук по экологии, Лесотехнический университет, г. София, Болгария.
Уразбоев Г.У., доктор физико-математических наук, Ургенчский государственный университет, Узбекистан.

Свидетельство о регистрации № 5452-Ж
выдано Министерством информации Республики Казахстан 17.09.2004 г.
Переучёт периодического печатного издания 07.11.2023 г.
Подписной индекс 74081

Адрес редакции:
110000, г. Костанай, ул. Байтурсынова, 47
(Редакционно-издательский отдел)
Тел.: 8(7142) 51-11-76

© Костанайский региональный университет имени Ахмет Байтұрсынұлы

ӘОЖ 911.3

Куанышбаев, С.Б.,
география ғылымдарының докторы,
жарытылыстану-ғылыми пәндері
кафедрасының қауымдастырылған профессоры,
Ахмет Байтұрсынұлы атындағы ҚӨУ,
Қостанай қ., Қазақстан Республикасы
Габдуллова, Н.Б.,
жаратылыстану-ғылыми пәндері
кафедрасының 2-курс магистранты,
Ахмет Байтұрсынұлы атындағы ҚӨУ,
Қостанай қ., Қазақстан Республикасы
Баубекова, Г.К.,
педагогикалық білім магистрі,
жарытылыстану-ғылыми пәндері
кафедрасының аға оқытушысы,
Ахмет Байтұрсынұлы атындағы ҚӨУ,
Қостанай қ., Қазақстан Республикасы

ҚОСТАНАЙ ОБЛЫСЫНДАҒЫ ЖАСТАР КӨШІ-ҚОНЫ: ҒЫЛЫМИ ЗЕРТТЕУЛЕРГЕ ШОЛУ ЖӘНЕ МӘСЕЛЕНІҢ ЗЕРТТЕЛУ ДӘРЕЖЕСІ

Түйін

Мақалада Қостанай облысындағы жастар көші-қонының ғылыми әдебиеттерде зерттелу дәрежесіне шолу жасалып, осы мәселенің Қазақстандағы зерттелу бағыттары жүйеленеді. Зерттеудің өзектілігі жастардың халықтың ең мобильді әлеуметтік-демографиялық топтарының бірі болуымен, ал олардың аумақтық орын ауыстыруы халық санының өзгеруімен, еңбек ресурстарының қалыптасуымен, адами капиталдың ұдайы өндірілуімен, білім беру жүйесінің дамуымен және аумақтардың кеңістіктік ұйымдастырылуымен тікелей байланысты болуымен айқындалады. Қостанай облысына арналған еңбектерде көші-қон негізінен демографиялық өзгерістер, еңбек ресурстары, адами капитал және аумақтық қозғалыс тұрғысынан қарастырылған. Ал Қазақстан деңгейіндегі зерттеулерде жастардың ішкі және сыртқы көші-қоны, білім беру және еңбек мобильділігі, эмиграциялық ұстанымдары, көші-қон ниеттері мен әлеуметтік бейімделуі арнайы зерттеледі. Нәтижесінде Қостанай облысында жастар көші-қонының жас құрылымы мен жалпы кеңістіктік сипаты зерттелгенімен, жастардың көші-қон ниеттері, мотивтері, білім беру және еңбек траекториялары, сондай-ақ қала мен ауыл жастарының айырмашылықтары жеткілікті деңгейде зерттелмегені анықталды. Бұл Қостанай облысындағы жастар көші-қонын кешенді әлеуметтік-географиялық тұрғыдан зерделеу қажеттігін негіздейді.

Түйінді сөздер: *Қостанай облысы, жастар көші-қоны, ішкі көші-қон, өңіраралық көші-қон, білім беру көші-қоны, еңбек көші-қоны, көші-қон ниеті, адами капитал, кеңістіктік мобильділік.*

1 Кіріспе

Көші-қон халықтың аумақтық қозғалысын сипаттайтын маңызды демографиялық және әлеуметтік-экономикалық үдеріс болып табылады. Оның қарқыны мен бағыттары өңірлердің халық санынан, жас құрылымынан, еңбек ресурстарының қалыптасуынан және адами капиталдың аумақтық орналасуынан көрініс табады. Осы үдерісте жастар көші-

қонының орны ерекше. Зерттеудің өзектілігі жастардың халықтың ең мобильді әлеуметтік-демографиялық топтарының бірі болуымен, ал олардың аумақтық орын ауыстыруы халық санының өзгеруімен, еңбек ресурстарының қалыптасуымен, адами капиталдың ұдайы өндірілуімен, білім беру жүйесінің дамуымен және аумақтардың кеңістіктік ұйымдастырылуымен тікелей байланысты болуымен айқындалады. Жастардың көші-қон белсенділігі білім алу, еңбек нарығына шығу, кәсіби қалыптасу және дербес өмір сүру кезеңдерімен тығыз байланысты болғандықтан, олардың кеңістіктік мобильділігі аумақтардың қазіргі ғана емес, болашақтағы демографиялық және әлеуметтік-экономикалық әлеуетіне де ықпал етеді.

Қазақстан жағдайында жастар көші-қонының маңыздылығы ішкі, оның ішінде өңіраралық көші-қонның күшеюімен байланысты. Қазіргі көші-қон үдерістерінде халықтың республикалық маңызы бар қалаларға шоғырлануы (Астана, Алматы), ауылдық жерлерден қалаларға орын ауыстыруы (урбанизация) және өңірлер арасындағы еңбек пен білім алу мүмкіндіктерінің айырмашылығы маңызды рөл атқарады. Әсіресе жастар үшін жоғары және кәсіптік білім беру ұйымдарының орналасуы, жұмыспен қамту мүмкіндігі, табыс деңгейі, кәсіби өсу перспективалары және өмір сүру ортасының сапасы көші-қон шешіміне ықпал ететін факторлар болып табылады. Осы тұрғыдан жастар көші-қонын зерттеу халықтың нақты орын ауыстыруын ғана емес, көші-қонға дейін қалыптасатын ниеттерді, таңдау себептерін және одан кейінгі әлеуметтік-еңбек траекторияларын анықтауға мүмкіндік береді.

Көші-қон мәселесінің мемлекеттік деңгейдегі маңызы Қазақстан Республикасының 2030 жылға дейінгі көші-қон саясатының тұжырымдамасында да көрініс тапқан. Құжатта ішкі көші-қонның өсуі, оның өңірлер бойынша әркелкі бөлінуі және ірі қалалық орталықтарға шоғырлануы қазіргі көші-қон үдерістерінің маңызды ерекшеліктері ретінде қарастырылады. Сонымен қатар көші-қон саясаты халықтың кеңістіктік мобильділігін еңбек ресурстарын тиімді бөлу, өңірлік демографиялық теңгерімді сақтау және адами капиталды дамыту міндеттерімен байланыстырады. Бұл жағдай жастар көші-қонын өңірлік даму мен еңбек әлеуетінің қалыптасуы тұрғысынан зерделеудің практикалық маңызын арттырады.

Аталған мәселе Қостанай облысы үшін ерекше мәнге ие. Қостанай облысы Қазақстанның экономикалық тұрғыдан маңызды өңірлерінің бірі болып, өнеркәсіптік және аграрлық мамандануымен ерекшеленеді. Өңірдің экономикалық әлеуеті еңбек ресурстарына сұраныс қалыптастыратын негізгі салалармен байланысты болғандықтан, жастардың көші-қон қозғалысы өңірдің кадрлық және адами әлеуетін сақтау мәселесімен ұштасады. Сонымен қатар Қостанай облысында көші-қонның теріс сальдосы мен жастардың жекелеген жас топтарындағы көші-қон белсенділігі ғылыми әдебиеттерде көрсетілген. Осыған байланысты Қостанай облысындағы жастар көші-қонын зерттеу тек демографиялық өзгерісті сипаттау үшін ғана емес, жастардың кеңістіктік таңдауына әсер ететін экономикалық, әлеуметтік және аумақтық факторларды анықтау, өңірдің жастарды ұстап қалу және тарту мүмкіндіктерін бағалау тұрғысынан да маңызды. Сондықтан Қостанай облысындағы жастар көші-қонының ғылыми әдебиеттерде зерттелу дәрежесін жүйелеу, негізгі зерттеу бағыттарын анықтау және жеткіліксіз зерттелген мәселелерді айқындау осы мақаланың ғылыми маңызын құрайды.

Осыған байланысты зерттеудің мақсаты Қостанай облысындағы жастар көші-қонына арналған ғылыми еңбектерге шолу жасау, оларды Қазақстандағы жастар және жалпы көші-қон мәселелеріне арналған зерттеулермен салыстыру және өңір бойынша ғылыми зерттеу олқылықтарын анықтау болып табылады. Аталған мақсатқа қол жеткізу үшін Қостанай облысы мен Қазақстандағы жастар және жалпы көші-қонға арналған ғылыми зерттеулердің мазмұнын талдау, ғылыми еңбектерді экономикалық, әлеуметтік және географиялық бағыттар бойынша жүйелеу, сондай-ақ Қостанай облысындағы жастар көші-қонының жеткіліксіз зерттелген аспектілерін анықтау міндеттері қойылды.

2 Материалдар мен әдістер

Зерттеу материалы ретінде Қостанай облысының көші-қон және демографиялық дамуына арналған ғылыми мақалалар, Қазақстандағы ішкі, сыртқы және өңіраралық көші-

қон бойынша жарияланымдар, жастардың білім беру және еңбек мобильділігіне арналған әлеуметтік зерттеулер, диссертациялық жұмыстар және ғылыми конференция материалдары пайдаланылды. Бұл дереккөздер Қостанай облысындағы көші-қонның жалпы сипатын, жастардың көші-қонға қатысу ерекшеліктерін және көші-қон мінез-құлқына әсер ететін факторларды салыстырмалы түрде қарастыруға мүмкіндік берді.

Зерттеу әдеби шолу сипатында жүргізілді. Осыған байланысты мақаланың эмпирикалық негізін бұрын жарияланған ғылыми зерттеулерде алынған нәтижелер құрайды. Негізгі назар ғылыми жарияланымдардың мазмұнын талдауға, зерттеу нысандарын салыстыруға және Қостанай облысындағы жастар көші-қонының зерттелу дәрежесін анықтауға аударылды.

Бұл мақаланы жазу барысында контент-талдау, салыстыру, талдау, жүйелеу, жіктеу және синтез әдістері қолданылды.

Қолданылған әдістемелік тәсілдер ғылыми әдебиеттерді жай сипаттап қана қоймай, олардың мазмұнын салыстыруға, өзара байланыстарын анықтауға және Қостанай облысындағы жастар көші-қонын зерттеудің олқылықтарын айқындауға мүмкіндік берді.

3 Нәтижелер

Жүргізілген әдеби шолу нәтижесінде Қостанай облысы мен Қазақстандағы көші-қон мәселесіне арналған зерттеулердің мазмұны олардың негізгі ғылыми бағытына қарай экономикалық, әлеуметтік және географиялық үш топқа жүйеленді. Мұндай жіктеу жарияланымдардың тек тақырыптық ерекшеліктерін емес, зерттеу барысында қойылған негізгі мәселелерді, қолданылған ғылыми тәсілдерді және алынған нәтижелердің мазмұнын салыстыруға мүмкіндік берді. Талдау көрсеткендей, аталған бағыттар бір-бірінен толық оқшауланбайды: экономикалық зерттеулерде әлеуметтік мәселелер, әлеуметтік зерттеулерде кеңістіктік факторлар, ал географиялық жұмыстарда демографиялық және экономикалық көрсеткіштер қатар қарастырылады. Сондықтан жіктеу зерттеулердің басым ғылыми бағытын анықтау қағидасына негізделді.

1 кесте– Қостанай облысы мен Қазақстандағы көші-қон зерттеулерінің негізгі бағыттары

Ғылыми бағыт	Автор(лар)	Зерттеуде не қарастырылды
Экономикалық	Г.М. Дюзельбаева, Ж.С. Куанышбай, К.О. Актанова	Қостанай облысындағы көші-қонның халық санына, еңбек ресурстарына және әлеуметтік-экономикалық дамуға ықпалы зерттелді [7].
	М.Ж. Махамбетов, Г.У. Кеубасова, Р.Т. Сагадатов, А.М. Джанисенова	Қостанай облысындағы адами капиталдың қалыптасуы, көші-қон белсенділігі және NEET жастарының үлесі қарастырылды [8].
	Ж.Т. Хишауева	Қазақстан өңірлерінің көші-қон тартымдылығы және өңірлер арасындағы айырмашылықтар зерттелді [10].
	Г.К. Курманова, Б.Б. Суханбердина, А.А. Ким, Б.А. Уразова	Көші-қонның еңбек ресурстарының қозғалысымен және әлеуметтік-экономикалық жағдаймен байланысы зерттелді [11; 12].
	Г.Н. Аппакова, Е.Н. Несипбеков, А.Б. Жанбозова	Ішкі көші-қонға әсер ететін табыс, жұмыспен қамту, жұмыссыздық және еңбек нарығы факторлары талданды [14].
	А.Ж. Панзабекова, А.А. Сатыбалдин, А.Б. Жанбозова	Қазақстан өңірлерінің демографиялық сипаттамалары мен табыс айырмашылықтарының байланысы кластерлік әдіспен зерттелді [27].
	С.Н. Шураева	Қазақстан халқы көші-қонының көлемін, құрылымын және динамикасын статистикалық бағалау мәселелері қарастырылды [19].

1-кестенің жалғасы

Әлеуметтік	Ж.Ж. Ромашева	Жастардың эмиграциялық ұстанымдары мен жеке құндылықтарының байланысы зерттелді [3].
	А.К. Джусибалиева	Жастардың сыртқы көші-қонының экономикалық, әлеуметтік, білім беру және тұлғалық факторлары қарастырылды [5].
	З.Т. Абетова, Д.Б. Искакова	Жастардың білім беру және еңбек көші-қонының предикторлары мен көші-қон ниеттері сауалнама арқылы зерттелді [4].
	Б.Н. Бокаев, Ж.Ж. Давлетбаева, Г.Н. Бактиярова, Б.М. Уразымбетов	Қазақстан жастарының білім беру эмиграциясының және шетелде қалуының себептері зерттелді [6].
	М. Тулебаева	Ауыл жастарының қалаға көшуі, жаңа ортаға бейімделуі және әлеуметтік интеграциясы қарастырылды [13].
	С. Казиханова, Т. Каленова	Қазақстан жастарының ішкі көші-қонының себептері, білім алу және жұмыспен қамту мәселелері зерттелді [15].
	М.Д. Қалмуханбетова, М.К. Шнарбекова	Студенттердің білім алу мақсатындағы көші-қонының себептері мен әлеуметтік салдары қарастырылды [16].
	А. Садвокасова, П. Казмиркевич, Б. Баглай, К. Муслимова	Ішкі мигранттар мен студенттердің әлеуметтік бейімделуі және қабылдаушы ортаға интеграциясы зерттелді [26].
	З.К. Чуланова	Қазақстандағы сыртқы көші-қонның тәуелсіздік жылдарындағы динамикасы мен құрылымы қарастырылды [24].
	Б.Н. Бокаев, Е.А. Оспанов	Қазақстандағы көші-қонды мемлекеттік реттеудің негізгі мәселелері мен басқару тетіктері зерттелді [22].
Географиялық	А.Б. Есимова, З.Х. Валитова	Қазақстандағы облысаралық көші-қонның негізгі бағыттары, динамикасы және халықтың аумақтық қайта бөлінуі зерттелді [1].
	Ж.М. Жабагенов, А.Е. Егинбаева	Қостанай облысындағы көші-қон динамикасы, негізгі бағыттары және жас құрылымы зерттелді; жастардың 20-34 жас топтарындағы теріс көрсеткіштері анықталды, Қостанай облысы Қазақстан үшін «донор-аймақ» болып табылады [9].
	И.Ю. Коржов	Қостанай және Челябі облыстары арасындағы шекара маңы көші-қоны және оның кеңістіктік ерекшеліктері зерттелді [23].
	Е.Ю. Ванюкова, Б.Г. Мунарбаева	Қостанай облысының соңғы онжылдықтағы демографиялық өзгерістері және көші-қонның орны қарастырылды [25].
	Г.К. Баубекова, М.А. Жолдыбек	Ақмола облысындағы көші-қонның өңірлік және демографиялық ерекшеліктері зерттелді [27].
	А.Г. Кусманова	Оңтүстік өңірлерден солтүстікке қоныс аудару және солтүстік аймақтардың халықты қабылдау мүмкіндіктері қарастырылды [17].

1-кестенің жалғасы

	Е. Арғынбек, Н.О. Байгабылов, А. Абуова	Қазақстандағы ішкі көші-қонның негізгі тенденциялары және жастар мобильділігі зерттелді [2].
	С.М. Исмагулова	Солтүстік Қазақстандағы көші-қонның өңірлік және кеңістіктік ерекшеліктері зерттелді [20].
	Н.Н. Тажибаева, Н.Д. Скакирова	Қостанай облысының этнодемографиялық даму үрдістері қарастырылды; жастар көші-қоны жеке зерттеу нысаны ретінде алынбаған [21].
	Г. Кушебина, Б. Хамбар, Б. Черева	Қостанай облысының демографиялық жағдайы мен әлеуметтік-экономикалық даму арасындағы байланыс зерттелді [22].

1 кесте деректеріне сәйкес, экономикалық бағыттағы зерттеулерде көші-қон негізінен еңбек ресурстары, жұмыспен қамту, табыс, адами капитал және өңірдің экономикалық тартымдылығы арқылы түсіндіріледі. Қостанай облысына арналған зерттеулер көші-қонның еңбек ресурстары мен адами капиталдың қалыптасуына қатысын көрсетеді [7;8]. Жалпыұлттық зерттеулерде өңірлердің көші-қон тартымдылығы мен ішкі көші-қонға әсер ететін әлеуметтік-экономикалық факторлар талданады [10;14]. Осы еңбектердің ортақ нәтижесі – көші-қонның еңбек нарығындағы және өңірлік экономикалық жағдайдағы айырмашылықтармен байланыстылығы.

Сонымен бірге бұл бағыттағы зерттеулердің басым бөлігі жалпы халықты немесе еңбек ресурстарын қамтиды. Сондықтан Қостанай облысы жастарының экономикалық жағдайды қабылдауы және оның көші-қон шешіміне ықпалы арнайы зерттелмеген.

Әлеуметтік бағыттағы еңбектер жастарды көші-қонның белсенді субъектісі ретінде қарастырады. Зерттеулерде эмиграциялық ұстанымдар мен құндылықтар [3], сыртқы көші-қон факторлары [5], көші-қон ниеттері [4], білім беру эмиграциясы [6], ауыл–қала мобильділігі [13], ішкі және студенттік көші-қон [15;16] және мигранттардың бейімделуі [26] қарастырылған.

Бұл бағыттағы негізгі нәтиже – жастардың көші-қоны тек экономикалық жағдаймен түсіндірілмей, білім алу, кәсіби даму, өмір сапасы, әлеуметтік орта, құндылықтар және жеке көші-қон ниеттерімен байланысты қарастырылатыны. Әлеуметтік зерттеулер Қостанай облысында қолдануға болатын әдістемелік негіз қалыптастырады, бірақ олардың басым бөлігі басқа өңірлер немесе Қазақстанның жалпы жастары негізінде жүргізілген.

Географиялық зерттеулер көші-қонның аумақтық бағыттары мен кеңістіктік ұйымдастырылуына басымдық береді. Қазақстандағы облысаралық қозғалыстар [1], жастар мобильділігі [18], Солтүстік Қазақстанның көші-қон ерекшеліктері [20] және шекара маңы қозғалысы [23] осы бағыттың негізгі нысандары болып табылады.

Қостанай облысы үшін Ж.М. Жабагенов пен А.Е. Егинбаеваның зерттеуі ерекше мәнге ие. Авторлар көші-қонның жас құрылымын талдап, 20-34 жас аралығындағы топтарда теріс көрсеткіштердің болғанын анықтаған [9, 34-39 б.]. Бұл жастардың өңірдегі көші-қон қозғалысына белсенді қатысатынын көрсетеді. Алайда зерттеу жастардың не себепті белгілі бір аумақтарды таңдайтынын түсіндіруге бағытталмаған.

Үш бағытты салыстыру Қостанай облысындағы жастар көші-қонының әртүрлі деңгейде зерттелгенін көрсетті. Өңір бойынша көші-қонның жалпы көлемі, демографиялық өзгерістері, кеңістіктік бағыттары және жекелеген жас топтарының қозғалысы қарастырылған [7-9;20;23;25]. Ал Қазақстан деңгейінде жастардың көші-қон ниеттері, құндылықтары, білім беру және еңбек мобильділігі мен әлеуметтік бейімделуі анағұрлым кең зерттелген [3-6;13;15;16;26].

Осы екі зерттеу деңгейін салыстыру Қостанай облысындағы негізгі ғылыми олқылықты анықтауға мүмкіндік береді: өңірдегі жастар көші-қонының сандық және кеңістіктік сипаттары белгілі болғанымен, оның экономикалық, әлеуметтік және географиялық факторларының өзара байланысы жеткілікті дәрежеде зерттелмеген.

Демек, Қостанай облысындағы жастар көші-қонын әрі қарай зерттеу барысында үш компонентті бір жүйеде қарастыру қажет: экономикалық жағдай мен еңбек нарығы; жастардың әлеуметтік және білім беру ұстанымдары; көші-қонның нақты кеңістіктік бағыттары. Мұндай тәсіл өңірдегі жастар мобильділігінің себептері мен құрылымын неғұрлым толық ашуға мүмкіндік береді.

4 Талқылаулар

Жүргізілген әдеби шолу Қостанай облысындағы жастар көші-қонын түсіндіруде экономикалық, әлеуметтік және географиялық тәсілдердің өзара толықтыратынын көрсетті. Экономикалық зерттеулер көші-қонды еңбек ресурстарының қозғалысы, еңбек нарығы, табыс және адами капиталмен байланыстырады [7;8;10-12;14]. Әлеуметтік еңбектер жастардың көші-қон ниеттеріне, құндылықтарына, білім беру және еңбек стратегияларына, әлеуметтік бейімделуіне назар аударады [3-6;13;15;16;26]. Географиялық зерттеулер көші-қонның аумақтық бағыттарын, өңіраралық қозғалысты, қала-ауыл мобильділігін және Қостанай облысының солтүстік өңірлер жүйесіндегі орнын қарастырады [1;2;9;17;18;20;23;27].

Экономикалық бағыттағы еңбектер жастар көші-қонының еңбек нарығымен байланысын көрсетеді. Қостанай облысының адами капиталына арналған зерттеуде көші-қон өңірдің адам ресурстарының қалыптасуымен байланыста қарастырылса [8], өңірлердің көші-қон тартымдылығына арналған зерттеулер экономикалық жағдайлардың аумақтық айырмашылығына назар аударады [10;14]. Осы нәтижелер жастардың көші-қон шешімін олардың еңбек және кәсіби мүмкіндіктерімен байланыстыра зерттеудің қажеттігін көрсетеді. Сонымен бірге жастардың осы мүмкіндіктерді субъективті қабылдауы Қостанай облысы бойынша жеткілікті зерттелмеген.

Әлеуметтік зерттеулер бұл мәселені жастардың жеке таңдауы тұрғысынан толықтырады. Ж.Ж. Ромашева жастардың эмиграциялық ұстанымдарын құндылықтармен байланыстырады [3], ал З.Т. Абетова мен Д.Б. Искакова көші-қон ниеттерін сауалнама арқылы зерттейді [4]. Білім беру көші-қонына арналған еңбектер жастардың білім алу мақсатындағы қозғалысының кейінгі еңбек және тұрақты көші-қонмен байланысуы мүмкін екенін көрсетеді [6;16]. М. Тулебаеваның зерттеуі ауыл жастарының қалаға көшкеннен кейінгі бейімделу мәселелерін ашса [13], бұл тәсіл Қостанай облысында ауыл-қала мобильділігін арнайы зерттеудің маңызын көрсетеді.

Географиялық бағыттағы еңбектер Қостанай облысының көші-қон жағдайын кеңістіктік тұрғыдан түсіндіруге мүмкіндік береді. Ж.М. Жабагенов пен А.Е. Егинбаева 2017-2021 жылдардағы көші-қонды талдау барысында 20-24, 25-29 және 30-34 жас топтарында теріс көрсеткіштердің болғанын анықтаған [9, 34-39 б.]. Бұл жастардың өңірлік көші-қондағы рөлін көрсетеді. Сонымен қатар Қостанайдың шекаралық орналасуы [23] және оның Солтүстік Қазақстан кеңістігіндегі орны [20] жастар қозғалысын зерттеу кезінде аумақтық факторларды есепке алудың қажеттігін көрсетеді.

Зерттеулерді салыстыру барысында негізгі ғылыми мәселе айқындалды: Қазақстан деңгейінде жастардың көші-қон мотивтері мен ниеттері біршама зерттелген, ал Қостанай облысында негізінен көші-қонның жалпы көлемі, бағыты және жас құрылымы қарастырылған. Яғни микродеңгейдегі жастардың жеке таңдауы мен мезо және макродеңгейдегі өңірлік көші-қон процестері жеткілікті дәрежеде біріктірілмеген.

Осыған байланысты Қостанай облысындағы жастар көші-қонын одан әрі зерттеу кезінде үш деңгейдің байланысын қарастыру қажет: жастардың жеке көші-қон ниеттері; өңірдің әлеуметтік-экономикалық жағдайы; көші-қонның нақты кеңістіктік бағыты. Мұндай

тәсіл жастарды өңірден итермелейтін және басқа аумақтарға тартатын факторларды бір жүйеде анықтауға мүмкіндік береді.

Демек, әдебиеттерді талдау Қостанай облысындағы жастар көші-қонын зерттеудің келесі кезеңі статистикалық сипаттамадан жастардың көші-қон мінез-құлқының әлеуметтік-экономикалық және кеңістіктік механизмдерін түсіндіруге көшуі тиіс екенін көрсетеді.

Негізгі ғылыми олқылықтарды бірнеше бағыт бойынша айқындауға болады. Біріншіден, Қостанай облысындағы жастардың көші-қон ниеттері мен көшу мотивтері арнайы зерттеуді қажет етеді. Екіншіден, қалалық және ауылдық жастардың көші-қон себептері мен кеңістіктік мінез-құлқын салыстыру маңызды. Үшіншіден, білім алу мақсатындағы мобильділіктің кейінгі еңбек және тұрақты көші-қонмен байланысын анықтау қажет. Төртіншіден, жастардың өңірден кетуіне әсер ететін факторлармен қатар, олардың Қостанай облысында тұрақтап қалуына немесе қайта оралуына ықпал ететін жағдайларды зерттеу қажет.

Әдебиеттерді талдау Қостанай облысындағы жастар көші-қонының жалпы көлемі мен жас құрылымы белгілі бір дәрежеде зерттелгенін, ал оның ішкі мотивациялық, әлеуметтік және кеңістіктік механизмдері жеткіліксіз ашылғанын көрсетті. Сондықтан келешектегі зерттеулерде статистикалық көрсеткіштерді жастардың көші-қон ниеттері мен нақты әлеуметтік тәжірибесі туралы деректермен ұштастыру қажет.

5 Қорытынды

Жүргізілген әдеби шолу Қостанай облысындағы жастар көші-қонының ғылыми әдебиеттерде белгілі бір деңгейде зерттелгенін, алайда оның әлеуметтік-экономикалық және кеңістіктік механизмдері толық ашылмағанын көрсетті. Зерттеулерді экономикалық, әлеуметтік және географиялық бағыттарға жіктеу өңірдегі көші-қон үдерістерін әртүрлі ғылыми қырынан қарастыруға мүмкіндік берді. Экономикалық бағыттағы еңбектерде көші-қон еңбек ресурстарының қозғалысы, жұмыспен қамту, табыс деңгейі, адами капитал және өңірдің экономикалық тартымдылығымен байланыста қарастырылатыны анықталды. Әлеуметтік бағытта жастардың көші-қон ниеттері, эмиграциялық ұстанымдары, білім беру және еңбек стратегиялары, құндылықтары мен әлеуметтік бейімделуі зерттелген. Географиялық еңбектерде көші-қон ағындарының аумақтық бағыттары, өңіраралық және қала-ауыл қозғалыстары, шекара маңы және Солтүстік Қазақстанның кеңістіктік ерекшеліктері басым қарастырылған.

Қостанай облысына арналған зерттеулерде көші-қонның жалпы көлемі, динамикасы, демографиялық өзгерістері, еңбек және адами ресурстармен байланысы, сондай-ақ жекелеген жас топтарының қозғалысы сипатталған. Атап айтқанда, 20-24, 25-29 және 30-34 жас топтарындағы теріс көші-қон көрсеткіштері жастардың өңірдегі көші-қон үдерісіне белсенді қатысатынын көрсетеді. Сонымен бірге Қазақстан деңгейіндегі зерттеулер жастардың көшу ниеті мен мотивтерін, білім алу және еңбек мобильділігін зерттеуге мүмкіндік беретін әлеуметтік тәсілдердің қалыптасқанын байқатады.

Зерттеу нәтижесінде Қостанай облысы жастарының көші-қон ниеттері мен мотивтері, қала және ауыл жастарының айырмашылықтары, білім беру мобильділігінің кейінгі еңбек көші-қонымен байланысы, сондай-ақ жастарды өңірде ұстап қалу және қайта тарту факторлары жеткіліксіз зерттелгені анықталды. Осыған байланысты болашақ зерттеулерде статистикалық және әлеуметтік деректерді біріктіріп, жастардың жеке көші-қон шешімдерін өңірдің әлеуметтік-экономикалық жағдайы және нақты кеңістіктік бағыттарымен өзара байланыста қарастыру қажет. Мұндай кешенді әлеуметтік-географиялық тәсіл Қостанай облысындағы жастар көші-қонының себептері мен салдарын тереңірек түсіндіруге мүмкіндік береді.

Әдебиеттер тізімі

1 Есимова А.Б., Валитова З.Х. Межобластная миграция в Казахстане: основные тренды и динамика // Мир Большого Алтая. – 2017. – Т. 3. – № 1. – Б. 52-61.

2 Арғынбек Е., Байгабылов Н.О., Абуова А. Тенденции внутреннего миграционного процесса в Казахстане // Вестник Л.Н. Гумилева. Серия «Педагогика. Психология. Социология». – 2024. – № 4(149). – Б. 508-518. – DOI: 10.32523/2616-6895-2024-149-4-508-518.

3 Ромашева Ж.Ж. Эмиграционные установки молодежи северных и южных регионов Казахстана в зависимости от индивидуальных ценностей // Minbar. Islamic Studies. – 2021. – Т. 14. – № 3. – Б. 703-730. – DOI: 10.31162/2618-9569-2021-14-3-703-730.

4 Абетова З.Т., Искакова Д.Б. Предикторы образовательной и трудовой миграции молодежи по результатам анкетного опроса выпускников школ и вузов // Вестник КазНУ. Серия «Психология и социология». – 2022. – Т. 81. – № 2. – DOI: 10.26577/JPsS.2022.v81.i2.012.

5 Джусибалиева А.К. Теоретико-методологические подходы к исследованию внешней молодежной миграции и ее основные факторы (на примере Республики Казахстан) // Социологический альманах. – 2024.

6 Бокаев Б.Н., Давлетбаева Ж.Ж., Бактиярова Г.Н., Уразымбетов Б.М. Образовательная миграция: причины эмиграции молодежи из Казахстана // Вестник Л.Н. Гумилева. – 2023. – Б. 412-421.

7 Дюзельбаева Г.М., Куанышбай Ж.С., Актанова К.О. Анализ миграционных процессов в Костанайской области // Наука. – 2019. – № 2. – Б. 193-198.

8 Махамбетов М.Ж., Кеубасова Г.У., Сагадатов Р.Т., Джанисенова А.М. Формирование человеческого капитала Костанайской области // Вестник Национальной академии наук Республики Казахстан. – 2024. – Т. 410. – № 4. – Б. 454-467. – DOI: 10.32014/2024.2518-1467.817.

9 Жабагенов Ж.М., Егинбаева А.Е. Современное состояние миграционных процессов Костанайской области // Вестник КГПИ. – 2022. – № 4(68). – Б. 34-39.

10 Хишауева Ж.Т. Миграционная привлекательность регионов Казахстана // Вестник Л.Н. Гумилева. Серия «Экономика». – 2025. – № 4. – Б. 175-188. – DOI: 10.32523/2789-4320-2025-4-175-188.

11 Курманова Г.К., Суханбердина Б.Б., Ким А.А., Уразова Б.А. Миграционные процессы в современном казахстанском обществе // Вестник университета «Туран». – 2020. – № 2(86). – Б. 74-80.

12 Курманова Г.К., Суханбердина Б.Б., Ким А.А., Уразова Б.А. Анализ показателей миграции населения // Вестник университета «Туран». – 2020. – № 1(85). – Б. 70-75.

13 Тулебаева М. Внутренняя миграция молодежи в Казахстане: на примере Алматинской и Жетысуской областей // Казахстан-Спектр. – 2024. – № 4. – Б. 61-69. – DOI: 10.52536/2415-8216.2024.112.4.005.

14 Аппакова Г.Н., Несипбеков Е.Н., Жанбозова А.Б. Социально-экономические факторы внутренних миграционных процессов в регионах Казахстана // Вестник ЕНУ. Серия «Экономика». – 2023. – № 2. – Б. 86-98. – DOI: 10.32523/2789-4320-2023-2-86-98.

15 Казиханова С., Каленова Т. Проблемы и перспективы внутренней миграции молодежи Казахстана // Journal of Philosophy, Culture and Political Science. – 2023. – Т. 83. – № 1. – DOI: 10.26577/jpcp.2023.v.83.i1.10.

16 Шнарбекова М.К., Қалмуханбетова М.Д. Социологический анализ причин и последствий студенческой образовательной миграции // Вестник КазНПУ имени Абая. Серия «Социологические и политические науки». – 2021. – № 3(75). – Б. 72-80. – DOI: 10.51889/2021-3.1728-8940.08.

17 Кусманова А.Г. Переселение казахстанцев с южных регионов в северные: актуальность изучения и некоторые результаты. – Казань, 2020.

18 Шураева С.Н. Статистический анализ миграции населения Республики Казахстан: автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата экономических наук: специальность 08.00.12 – Бухгалтерский учет, статистика. – М., 2009.

19 Исмагулова С.М. Миграционные процессы населения Северного Казахстана в современных социально-экономических условиях: диссертация на соискание степени доктора PhD по специальности 6D060900 – География. – Нур-Султан [Астана], 2022.

20 Тажибаева Н.Н., Скакирова Н.Д. Современные тенденции этнодемографических развития Костанайской области.

21 Кушебина Г., Хамбар Б., Черева Б. Анализ демографической ситуации Костанайской области как фактора социально-экономического развития региона // Экономика и статистика. – 2021. – № 2. – Б. 144-148.

22 Коржов И.Ю. Приграничная миграция на постсоветском пространстве (на примере Костанайской области Республики Казахстан и Челябинской области Российской Федерации) // Успехи современного естествознания. – 2008. – № 11. – Б. 109-111.

23 Чуланова З.К. Внешняя миграция населения Казахстана за годы независимости // The Scientific Heritage. – 2021. – № 76. – Б. 37-45. – DOI: 10.24412/9215-0365-2021-76-2-37-45.

24 Ванюкова Е.Ю., Мунарбаева Б.Г. Демографические процессы Костанайской области за последние 10 лет.

25 Садвокасова А., Казмиркевич П., Баглай Б., Муслимова К. Миграция и социальная адаптация внутренних переселенцев и студентов Казахстана // Казахстан-Спектр. – 2022. – Т. 104. – № 4.

26 Баубекова Г.К., Жолдыбек М.А. Современное состояние миграционных процессов Акмолинской области // Вестник КГПИ. – 2018. – № 3(51).

27 Панзабекова А.Ж., Сатыбалдин А.А., Жанбозова А.Б. Кластерный анализ демографических характеристик регионов Казахстана и их связь с распределением доходов // Вестник ЕНУ. Серия «Экономика». – 2025. – № 3. – Б. 83-100. – DOI: 10.32523/2789-4320-2025-3-83-100.

КУАНЫШБАЕВ, С.Б., ГАБДУЛЛОВА, Н.Б., БАУБЕКОВА, Г.К.

МИГРАЦИЯ МОЛОДЕЖИ В КОСТАНАЙСКОЙ ОБЛАСТИ: ОБЗОР НАУЧНЫХ ИССЛЕДОВАНИЙ И СТЕПЕНЬ ИЗУЧЕННОСТИ ПРОБЛЕМЫ

В статье представлен обзор степени изученности миграции молодежи Костанайской области в научной литературе, а также систематизированы основные направления исследования данной проблемы в Казахстане. Актуальность исследования обусловлена тем, что молодежь является одной из наиболее мобильных социально-демографических групп населения, а ее территориальные перемещения непосредственно связаны с изменением численности населения, формированием трудовых ресурсов, воспроизводством человеческого капитала, развитием системы образования и пространственной организацией территорий. В исследованиях, посвященных Костанайской области, миграция преимущественно рассматривается с точки зрения демографических изменений, трудовых ресурсов, человеческого капитала и территориальной мобильности. В то же время на уровне Казахстана специально исследуются внутренняя и внешняя миграция молодежи, образовательная и трудовая мобильность, эмиграционные установки, миграционные намерения и социальная адаптация. В результате установлено, что, несмотря на изученность возрастной структуры и общего пространственного характера миграции молодежи в Костанайской области, миграционные намерения и мотивы молодежи, ее образовательные и трудовые траектории, а также различия между городской и сельской молодежью исследованы недостаточно. Это обосновывает необходимость комплексного социально-географического изучения миграции молодежи в Костанайской области.

Ключевые слова: *Костанайская область, миграция молодежи, внутренняя миграция, межрегиональная миграция, образовательная миграция, трудовая миграция, миграционные намерения, человеческий капитал, пространственная мобильность.*

KUANYSHBAYEV, S.B., GABDULLOVA, N.B., BAUBEKOVA, G.K.

YOUTH MIGRATION IN KOSTANAY REGION: A REVIEW OF SCIENTIFIC RESEARCH AND THE DEGREE OF PROBLEM EXPLORATION

This article provides a review of the extent to which youth migration in the Kostanay region has been studied in the scientific literature and systematizes the main research directions concerning this issue in Kazakhstan. The research relevance is determined by the fact that young people constitute one of the most mobile socio-demographic groups, while their territorial mobility is directly associated with changes in population size, the formation of the labor force, the reproduction of human capital, the development of the education system, and the spatial organization of territories. In studies focusing on the Kostanay region, migration is predominantly examined in terms of demographic changes, labor resources, human capital, and territorial mobility. At the national level, particular attention is given to internal and international youth migration, educational and labor mobility, emigration attitudes, migration intentions, and social adaptation. The analysis demonstrates that, although the age structure and general spatial patterns of youth migration in the Kostanay Region have been studied to some extent, youth migration intentions and motivations, educational and employment trajectories, as well as differences between urban and rural youth, remain insufficiently explored. This highlights the need for a comprehensive socio-geographical study of youth migration in the Kostanay region.

Keywords: *Kostanay region, youth migration, internal migration, interregional migration, educational migration, labor migration, migration intentions, human capital, spatial mobility.*

Авторлар туралы мәліметтер:

Куанышбаев Сеитбек Бекенович *– география ғылымдарының докторы, жарытылыстану-ғылыми пәндері кафедрасының қауымдастырылған профессоры, Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университеті, Қостанай қ., Қазақстан Республикасы.*

Габдуллова Нурсулу Бейбитовна *– жаратылыстану-ғылыми пәндері кафедрасының 2-курс магистранты, Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университеті, Қостанай қ., Қазақстан Республикасы.*

Баубекова Гаухар Коныспаевна *– педагогикалық білім магистрі, жарытылыстану-ғылыми пәндері кафедрасының аға оқытушысы, Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университеті, Қостанай қ., Қазақстан Республикасы.*

Куанышбаев Сеитбек Бекенович *– доктор географических наук, ассоциированный профессор кафедры естественно-научных дисциплин, Костанайский региональный университет имени Ахмет Байтұрсынұлы, г. Костанай, Республика Казахстан.*

Габдуллова Нурсулу Бейбитовна *– магистрант 2 курса кафедры естественно-научных дисциплин, Костанайский региональный университет имени Ахмет Байтұрсынұлы, г. Костанай, Республика Казахстан.*

Баубекова Гаухар Коныспаевна *– магистр педагогического образования, старший преподаватель кафедры естественно-научных дисциплин, Костанайский региональный университет имени Ахмет Байтұрсынұлы, г. Костанай, Республика Казахстан.*

Kuanyshbayev Seitbek Bekenovich *– Doctor of Geographical Sciences, Associate Professor, Department of natural science disciplines, Akhmet Baitursynuly Kostanay Regional University, Kostanay, Republic of Kazakhstan.*

Gabdullova Nursulu Beibitovna *– 2nd-year Master's student, Department of natural science disciplines, Akhmet Baitursynuly Kostanay Regional University, Kostanay, Republic of Kazakhstan.*

Baubekova Gaukhar Konyspayevna *– Master of Pedagogical Education, Senior Lecturer, Department of natural science disciplines, Akhmet Baitursynuly Kostanay Regional University, Kostanay, Republic of Kazakhstan.*

АВТОРЛАРДЫҢ НАЗАРЫНА

«ҚМПИ Жаршысы» журналы педагогика, әлеуметтік-гуманитарлық, физика-математикалық, техникалық, биологиялық, химиялық-технологиялық, экономикалық ғылымдар және экология, халықаралық байланыстар салалары бойынша бұрын жарияланбаған өзекті ізденіс нәтижелері туралы мақалаларды жариялайды.

Редакциялық алқа мүшелері журнал материалдарының мазмұнына сын-пікір білдіргеннен кейін басылымға ұсыну шешімі шығарылады. Қабылданбаған мақалаларды редакциялық алқа мүшелері қайта қарастырмайды.

Мақалалар қазақ, орыс және ағылшын тілдерінде жарияланады.

Журнал жыл барысында төрт рет шығарылады (қаңтар, сәуір, шілде, қазан).

«Қазпошта» АҚ-ның кез келген бөлімінде журналға жазылу мүмкіндігі қарастырылған. Жазылым индексі 74081.

Ұжымда жоғары білікті редакторлар құрамы жұмыс істейді, барлық мақалалар сараптамалық талдаудан және редакциялық өңдеуден өтеді, сондай-ақ плагиаттан тексеріледі. Мақаланы жариялау туралы түпкілікті шешімді редакциялық алқа рецензия қорытындысына сәйкес қабылдайды.

Мақалалар келесі бөлімдер бойынша топтастырылады:

- Білім беру;
- Гуманитарлық ғылымдар және өнер;
- Жаратылыстану ғылымдары;
- Инжиниринг және технологиялар;
- Әлеуметтік ғылымдар

Мақалаға қойылатын талаптар:

Мәтіннің көлемі сөз аралықтары мен сілтемелерді қоса алғанда 15000-нан 60000 таңбаға дейін болуы қажет (0,3-тен 1,5 баспалық параққа дейін, яғни 5–24 бет).

Мәтіннің рәсімделуіне қойылатын техникалық талаптар:

Қаріп – Times New Roman, өлшемі – 12, мәтіннің туралануы – беттің ені бойынша.

Жиектері: барлық жағынан 2 см.

Жоларалық интервал: бірлік.

Абзацтар аралығы «Алдында» – жоқ, «Кейін» – жоқ.

Азат жол– 1,25 см.

Мәтін: парақта бір бағана.

Мақаланың басқы беті келесі ақпараттарды қамтуы қажет:

1. ӘОЖ коды. Беттің сол жағына қалың қаріппен жазылады. Авторлық материалға ӘОЖ кодын мына сілтеме арқылы алуға болады: http://teacode.com/online/udc/.

2. Автордың аты-жөні. Беттің оң жағына қалың қаріппен ӘОЖ кодынан бір тармақ төмен жазылады.

3. Авторлар туралы ақпарат. Беттің оң жағына көлбеу әріптермен жазылады: автордың ғылыми дәрежесі, ғылыми атағы, қызметі, қызмет орны, қаласы, мемлекеті.

4. Мақала атауы. Беттің ортасында бас әріптермен және қалың қаріппен жазылады.

5. Мақала түйіні. «Түйін» сөзі (орыс. «Аннотация», ағылш. «Abstract») беттің ортасында қалың қаріппен мақала атауынан бір тармақ төмен жазылады. Түйін мақаланың жарияланатын тілінде жазылады. Түйін мәтіні: сөз аралықтарын қоса алғанда 500–800 таңба, мәтіннің туралануы – беттің ені бойынша, шегініс – оң және сол жақтан 2 см, азат жол– 1,25 см. Мақала тілінде жазылған түйінді мақала тілінде жазылған түпкі түйінмен (резюме) ауыстыру мүмкіндігі қарастырылған.

6. Мақаланың түпкі түйіні. Мақала жарияланатын тілден бөлек, мақала атауының аудармасымен екі тілде жазылады. Түпкі түйін мәтіні: көлбеу әріптермен әдебиеттер

тізімінен кейін 1 тармақ төмен жазылады, сөз аралықтарын қоса алғанда 500–800 таңба, мәтіннің туралануы – беттің ені бойынша, азат жол– 1,25 см.

7. Кілт сөздер (5–8 сөз және/немесе сөз тіркесі). Кілт сөздер үш тілде сәйкесінше «Түйін» және «Түпкі түйіннен» төмен жазылады. «Кілт сөздер» тіркесі (орыс. «Ключевые слова», ағылш. «Key words»): қалың әріптермен, беттің сол жағына жазылады, шегініс – оң және сол жақтан 2 см, «Кілт сөздер» тіркесінен кейін қос нүкте қойылады, ары қарай кілт сөздер жазылады.

8. Негізгі мәтін келесі бөлімдерден тұрады:

1) Кіріспе (орыс. – Введение, ағылш. – Introduction).

2) Материалдар және әдістер (орыс. – Материалы и методы, ағылш. – Materials and methods).

3) Нәтижелер (орыс. – Результаты, ағылш. – Results).

4) Талқылау (орыс. – Обсуждение, ағылш. – Discussion).

5) Қорытынды (орыс. – Выводы, ағылш. – Conclusions).

6) Ризашылық білдіру (орыс. – Благодарности, ағылш. – Appreciation).

3 және 4 бөлімдер біріктірілуі мүмкін, 6 бөлім – қажеттілік туындаған жағдайда ғана жазылады.

Мақала бөлімдері нөмірленуі тиіс. Сандардан кейін нүкте қойылмайды. Бөлім атауларының жазылуы: қаріп– Times New Roman, өлшемі – 12, қалың қаріппен, туралануы– беттің сол жағында.

Мәтінде белгілі бір тармақты немесе тізімді белгілеуде араб сандары қолданылады.

9. *Әдебиеттер тізімі* (орыс. – *Список литературы*, ағылш. – *References*). Әдебиеттер тізімі мақаладан кейін жазылады. «Әдебиеттер тізімі» тіркесіқалың қаріппен жазылады, қаріп өлшемі – 12, шегініс – 1,25 см.

Дереккөздер туралы ақпаратты мәтінде дереккөздерге сілтеменің жасалу реті бойынша орналастырып, араб сандарымен нөмірлеу қажет. Сандардан кейін нүкте қойылмайды. Шрифт өлшемі – 11, шегініс – 1,25 см.

Қолданылған дереккөздерге сілтемелер тік жақшаның ішінде келтірілгені абзал. Библиографиялық жазу түпнұсқа тілінде орындалады.

Кітаптардың шығыс деректерінің жазылу тәртібі: автордың (авторлардың) тегі, аты-жөнінің басқы әріптері, кітаптың аты, жарияланған орны, басылымы, шыққан жылы, беттер. Мысалы:Семенов В.В. Философия: итог тысячелетий. Философская психология. – Пущино: ПНЦ РАН, 2000. – Б. 60–65.

Журнал, мерзімді басылымдардың шығыс деректерінің жазылу тәртібі: автордың (авторлардың) тегі, аты-жөнінің басқы әріптері, мақала атауы, журнал атауы, жылы, басылым нөмірі, беттер. Мысалы: Голубков Е.П. Маркетинг как концепция рыночного управления // Маркетинг в России и за рубежом. – 2001. – № 1. – Б. 89–104.

Жинақтардың шығыс деректерінің жазылу тәртібі: автордың (авторлардың) тегі, аты-жөнінің басқы әріптері, мақала атауы, жинақ атауы, басылым жылы, беттер. Мысалы: Зимин А.И. Влияние состава топливных эмульсий на концентрацию оксидов азота и серы в выбросах промышленных котельных // Экологическая защита городов: тез. докл. науч.-техн. конф. – М.: Наука, 1996. – Б. 77–79.

Электрондық ресурстардың шығыс деректерінің жазылу тәртібі: мақала атауы, автор туралы ақпарат, мақаланың шығу орны, мерзімі, сонымен қатар, ақпараттық тасымалдаушы, жүйелік талаптар, ғаламтор ресурстарын қолдану мүмкіндіктері (Художественная энциклопедия зарубежного классического искусства [Электронный ресурс]. – Электрон. текстовые, граф., зв. дан. и прикладная прогр. (546 Мб). – М.: Большая Рос. энцикл. [и др.], 1996. – 1 электрон. опт. диск (CD-ROM) + рук. Пользователя (1 с.). – Систем. требования: ПК 486 или выше; 8 Мб ОЗУ; Windows 95 или новее; SVGA 32768 и более цв.; 640x480; 4x CD-ROM дисковод; 16 бит. зв. карта; мышь; Faulkner, A., Thomas, P. Проводимые пользователями

исследования и доказательная медицина [Электронный ресурс] // Обзор современной психиатрии: электронный журнал. – 2002. – Вып. 16. – Режим доступа: http://www.psyobsor.org).

10. Кестелерді жасау. Әрбір кестенің реттік нөмірі мен атауы болуы шарт. Кесте нөмірі және атауы кестенің жоғары жағына орналастырылады. Көлбеу әріптермен жазылған «*Кесте 1*» («*Таблица 1*», «*Table 1*») сөзінен кейін сызықша қойылып, кесте атауы қалыпты әріптермен жазылады, туралануы – беттің ортасында, шрифт өлшемі – 11, кестедегі мәтіннің туралануы – беттің сол жағы.

11. Графикалық материалдар «Microsoft Graph» немесе «Excel» бағдарламаларында орындалуы қажет және сканерден өткізілмеуі қажет.

Графикалық бейнелер сурет немесе біртұтас объект ретінде берілуі тиіс. Графикалық объектілер беттің белгіленген жиектерінен аспай, бір беттен артық болмауы қажет.

Әрбір объектінің нөмірі және атауы болуы керек. Объект нөмірі мен атауы объектіден төмен орналасуы қажет. Шрифт өлшемі – 11, мәтіннің орналасу қалпы – беттің сол жағы.

12. Формулалардың берілуі. Математикалық формулаларды формулалар редакторы «Microsoft Equation» арқылы белгілеу қажет. Олар жақша ішінде оң жақтан нөмірленеді. Формулалар көп болған жағдайда әрбір бөлімнің формулаларын тәуелсіз нөмірлеу ұсынылады.

13. Мақалаға міндетті түрде тіркелетін ақпараттар:

– автор туралы ақпарат (үш тілде): тегі, аты, әкесінің аты, ғылыми атағы, ғылыми дәрежесі, қызметі, жұмыс орны (ЖОО, мекеме атауы, факультет, кафедра), жұмыс және ұялы телефон нөмірі;

– ғылым кандидаты, докторы немесе PhD докторының мақалаға қатысты сын-пікірі (ғылыми дәрежесіз авторлар үшін).

Редакция ұсынылған барлық материалдарға сын-пікір білдіруге міндетті емес және материалдары қабылданбаған авторлармен пікірталасқа түспейді.

Авторлардың пікірлері редакцияның көзқарасымен сәйкес келе бермейді. Қолжазбаларға рецензия берілмейді және қайтарылмайды. Ұсынылған материалдардың дұрыстығына автор жауапты. Қайта басылған материалдарды журналға сүйеніп шығару міндетті.

Мақалалардың қабылдануы және жариялануы бойынша сауалдар туындаған жағдайда мына мекен-жайға жүгініңіз:

Қазақстан Республикасы, 110000, Қостанай қ., Байтұрсынов көш., 47
ҚР БҒМ «Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университеті» КЕАҚ
БСН 200740006481, БЖК KCJBKZKX
ЖСК KZ398562203108711441 «Банк Центр Кредит» АҚ

Қазақстан Республикасы, 110000, Қостанай қ., Байтұрсынов көш., 47
№007 каб. Тел.: 8-777-581-51-20
E-mail: vestnik.kru@ksu.edu.kz

ИНФОРМАЦИЯ ДЛЯ АВТОРОВ

Журнал «ҚМПИ Жаршысы» публикует статьи об оригинальных и ранее не печатавшихся результатах исследований в области педагогических, социально-гуманитарных, физико-математических, технических, биологических, химико-технологических, экономических наук, по экологии, международным научным связям и т.п.

Решение о публикации принимается редакционной коллегией журнала после рецензирования. Отклоненные статьи повторно редколлегией не рассматриваются.

Статьи публикуются на казахском, русском, английском языках.

Журнал выходит четыре раза в год (январь, апрель, июль, октябрь).

Подписку на журнал можно оформить в любом почтовом отделении АО «Казпочта». Подписной индекс 74081.

Работает профессиональный редакторский состав, все статьи проходят экспертную оценку и редактуру, а также проверяются на плагиат. Решение о публикации принимается редакционной коллегией журнала после рецензирования.

Статьи распределяются согласно следующим разделам:

- Образование;
- Гуманитарные науки и искусство;
- Естественные науки;
- Инжиниринг и технологии;
- Социальные науки

Требования к статьям:

Объём текста статьи должен быть от 15000 до 60000 знаков, включая пробелы и сноски (от 0,3 до 1,5 печатных листов, т.е. от 5 до 24 страниц).

Технические требования к оформлению текста:

Шрифт: Times New Roman, размер шрифта – 12, выравнивание текста – по ширине страницы.

Поля: по 2 см со всех сторон.

Междустрочный интервал: одинарный.

Интервал между абзацами «Перед» – нет, «После» – нет.

Отступ «Первой строки» – 1,25.

Текст: одна колонка на странице.

Первая (титульная) страница статьи должна содержать следующую информацию:

1. Код УДК. Полужирный, положение по левому краю страницы. Присвоить УДК авторскому материалу можно здесь: http://teacode.com/online/udc/.

2. Ф.И.О. автора. Полужирный курсив, положение на странице– по правому краю через строку после кода УДК.

3. Сведения об авторе. Курсив, положение на странице – по правому краю: ученая степень, ученое звание, должность, место работы, город, страна.

4. Заглавие. Прописные буквы, полужирный, положение по центру страницы.

5. Аннотация к статье. Слово «Аннотация» (каз. «Түйін», англ. «Abstract»), полужирный, положение по центру страницы, через строку после заглавия. Аннотация оформляется на языке статьи. Допускается замена аннотации на языке статьи на резюме на языке статьи. Текст аннотации: 500–800 знаков с пробелами, курсив, выравнивание по ширине страницы, отступы слева и справа – по 2 см, отступ «Первой строки» – 1,25.

6. Резюме к статье. Оформляется на двух языках, отличных от языка статьи, с переводом названия статьи. Текст резюме: курсивный, после списка литературы через интервал, 500–800 знаков с пробелами, положение по ширине текста, отступ «Первой строки» – 1,25.

7. *Ключевые слова* (от 5 до 8). Ключевые слова пишутся на трех языках, размещаются соответственно под «Аннотацией» и «Резюме». Фраза «Ключевые слова» (каз. «Кілт сөздер»,

англ. «Key words»): полужирный, отступы слева и справа – по 2 см, после фразы ставится двоеточие. Сами ключевые слова указываются после фразы «Ключевые слова» в той же строке, через запятую.

8. Основной текст делится на следующие разделы:

1) Введение (каз – Кіріспе, англ. – Introduction).

2) Материалы и методы (каз. – Материалдар мен әдістер, англ. – Materials and Methods).

3) Результаты (каз. – Нәтижелер, англ. – Results).

4) Обсуждение (каз. – Талқылау, англ. – Discussion).

5) Выводы (каз. – Қорытынды, англ. – Conclusions).

6) Благодарности (каз. – Ризашылық білдіру, англ. – Appreciation).

Разделы 3 и 4 могут объединяться, раздел 6 – по необходимости.

Разделы статьи должны быть пронумерованы, необходимо нумеровать арабскими цифрами без точки. Оформление заголовков разделов – шрифт Times New Roman, размер шрифта – 12, полужирный, положение по левому краю страницы.

При выделении в тексте отдельных пунктов или списков следует использовать только арабские цифры.

9. *Список литературы* (каз. – *Әдебиеттер тізімі,* англ. – *References*).Список литературы приводится в конце статьи и озаглавливается «Список литературы» – шрифт Times New Roman, размер шрифта – 12, полужирный, отступ «Первой строки» – 1,25.

Сведения об источниках следует располагать в порядке появления ссылок на источники в тексте, нумеровать арабскими цифрами без точки, размер шрифта – 11, отступ «Первой строки» –1,25 см. Ссылки на использованные источники следует приводить в квадратных скобках. Библиографическая запись выполняется на языке оригинала.

Выходные данные *книг* обязательно включают: фамилию автора (авторов), инициалы, название, место издания, издательство, год издания, страницы. Например: Семенов В.В. Философия: итог тысячелетий. Философская психология. – Пущино: ПНЦ РАН, 2000. – С. 60–65.

Выходные данные *статей из журналов и периодических изданий* указываются в следующем порядке: фамилия автора (авторов), инициалы, название статьи, название журнала, год, номер издания, страницы. Например: Голубков Е.П. Маркетинг как концепция рыночного управления // Маркетинг в России и за рубежом. – 2001. – № 1. – С. 89–104.

Выходные данные *сборников* указываются в следующем порядке*:* фамилия автора (авторов), инициалы, название статьи, название сборника, год издания, страницы. Например: Зимин А.И. Влияние состава топливных эмульсий на концентрацию оксидов азота и серы в выбросах промышленных котельных // Экологическая защита городов: тез. докл. науч.-техн. конф. – М.: Наука, 1996. – С. 77–79.

Выходные данные э*лектронных ресурсов* содержат информацию об авторе, названии, дате и месте издания или публикации, также указывается информационный носитель, системные требования, режим доступа (к интернет-ресурсам) (Художественная энциклопедия зарубежного классического искусства [Электронный ресурс]. – Электрон. текстовые, граф., зв. дан. и прикладная прогр. (546 Мб). – М.: Большая Рос. энцикл. [и др.], 1996. – 1 электрон. опт. диск (CD-ROM) + рук. Пользователя (1 с.). – Систем. требования: ПК 486 или выше; 8 Мб ОЗУ; Windows 95 или новее; SVGA 32768 и более цв.; 640x480; 4x CD-ROM дисковод; 16 бит. зв.карта; мышь; Faulkner, A., Thomas, P. Проводимые пользователями исследования и доказательная медицина [Электронный ресурс] // Обзор современной психиатрии: электронный журнал. – 2002. – Вып. 16. – Режим доступа: http://www.psyobsor.org).

10. Оформление таблиц. Каждая таблица должна быть пронумерована и иметь заголовок. Номер таблицы и заголовок размещаются над таблицей. Номер оформляется как «*Таблица 1*» («*Кесте 1*», «*Table 1*»), стиль шрифта – курсивный. Заголовок таблицы

размещается через тире, шрифт – Times New Roman, размер – 11, по центру страницы, стиль шрифта – обычный. Положение текста в таблице по левому краю, шрифт – Times New Roman, размер – 11.

11. Оформление графических материалов. Графические материалы должны быть подготовлены с помощью программ «Microsoft Graph» или «Excel» без использования сканирования.

Графические объекты должны быть в виде рисунка или сгруппированных объектов.

Графические объекты не должны выходить за пределы полей страницы и превышать одну страницу.

Каждый объект должен быть пронумерован и иметь заголовок. Номер объекта и заголовок размещаются под объектом. Номер оформляется как *«Рисунок 1*» («*Сурет 1»,* «*Picture 1*»), шрифт – Times New Roman, курсив, размер – 11, положение текста на странице по центру. Далее следует название, шрифт – Times New Roman, размер – 11, стиль шрифта - обычный.

12. Оформление формул. Математические формулы оформляются через редактор формул «Microsoft Equation». Их нумерация проставляется с правой стороны в скобках. При большом числе формул рекомендуется их независимая нумерация по каждому разделу.

13. К статье обязательно прилагаются:

– сведения об авторе (на трех языках): фамилия, имя, отчество, ученая степень, ученое звание, должность, место работы (название вуза, организации, факультет, кафедра), рабочий и мобильный телефоны;

– рецензия кандидата или доктора наук, доктора PhD(для авторов без ученой степени).

Редакция не несет обязательств по рецензированию всех поступающих материалов и не вступает в дискуссию с авторами отклоненных материалов.

Мнение авторов не всегда отражает точку зрения редакции. За достоверность предоставленных материалов ответственность несет автор. При перепечатке материалов ссылка на журнал обязательна.

По всем вопросам приема и публикации статей обращаться по адресу:

Республика Казахстан, 110000, г. Костанай, ул. Байтурсынова, 47
НАО «Костанайский региональный университет
имени Ахмет Байтұрсынұлы» МОН РК
БИН 200740006481, БИК KCJBKZKX
ИИК KZ398562203108711441 в АО «Банк Центр Кредит»

Республика Казахстан, 110000, г. Костанай, ул. Байтурсынова, 47
№007 каб. Тел.: 8 (777) 581-51-20
E-mail: vestnik.kru@ksu.edu.kz

INFORMATION FOR AUTHORS

The journal «KMPI Zharshysy» is responsible for publishing the articles with original content on the results of research in the fields of pedagogical, social-humanitarian, physical and mathematical, technical, biological, chemical-technological, economical sciences, and ecology, international scientific relationships and etc. which were not printed previously.

The decision to publish an article is considered by the editorial board of the journal after peer review. Rejected articles are not considered again by the editorial board.

Articles are published in Kazakh, Russian and English languages.

The journal is published four times a year (January, April, July, October).

A subscription to the journal can be obtained at any post office of JSC "Kazpost". Subscription index 74081.

All submitted manuscripts undergo expert peer review, professional editing, and plagiarism screening. Final decisions regarding publication are made by the journal's editorial board based on the results of peer review.

Articles are published under the following sections:

- Education
- Humanities and the Arts
- Natural Sciences
- Engineering and Technology
- Social Sciences

Article requirements:

The volume of the text of the article should be between 15,000 and 60,000 signs, including spaces and footnotes (from 0,3 to 1,5 printed page, i.e. 5-24 pages).

Technical requirements for the decoration of the text:

Font: Times New Roman, size – 12, alignment – width of the page.

Field: on 2 cm from all directions.

Line spacing: single.

Spacing between paragraphs «Before» – no, «After» – no.

Indentation of "The first line"– 1,25.

Text: one column on the page.

The first (titular) page of the article must include the following information:

1. UDC code. Boldface, position on the left side of the page. Assign the UDC to copyright material can be available here: http://teacode.com/online/udc/.

2. Full name of the author. Bold italic, position on the right edge of the page through the line after the UDC code.

3. Information about authors. Font style – italic, position on the right edge of the page: academic degree, academic title, position, place of work, city, country.

4. Title. Uppercase letters, bold, position – at the center of the page.

5. Abstract to the article. The word «Abstract» (kaz. «Түйін», rus. «Аннотация»), boldface, position – at the center of the page, in a line after the title. Abstract is made in the language of the article. It is possible to replace the abstract on the language of the article to the summary on the language of the article. Text of abstract: 500–800 signs including spaces, italics, position – the width of text, indents on the left and right – 2 cm, indentation of "the first line" – 1.25.

6. Summary of the article. It is made out in two languages differ from the language of the article, with the translation of the title of the article. Text of summary: italic, after references, 500–800 signs including spaces, alignment – the width of page, indentation of "the first line" – 1.25.

7. *Key words* (from 5 to 8). Key words are written in three languages, are located accordingly under the «Abstract» and «Summary». The phrase «Key words» (kaz. «Кілт сөздер»,

rus. «Ключевые слова»): boldface, indents on the left and right – 2 cm, after the phrase there is a colon. Key words are written after the phrase "Key words" in the same line, separated by a comma.

*8. Main text of the article*consists of the following parts:

1) Introduction (kaz. – Кіріспе, rus. – Введение).

2) Materials and Methods (kaz. – Материалдар мен әдістер, rus. – Материалы и методы).

3) Results (kaz. – Нәтижелер, rus. – Результаты).

4) Discussion (kaz. – Талқылау, rus. – Обсуждение).

5) Conclusions (kaz. – Қорытынды, rus. – Выводы).

6) Appreciation (kaz. – Ризашылық білдіру, rus. – Благодарности).

Parts 3 and 4 may be combined, part 6 – if it is necessary.

Parts of the article should be numbered, Arabic numerals without a dot. Headings of parts – font Times New Roman, size – 12, boldface, position on the left side of the page.

While highlighting only Arabic numerals should be used in the text of selected items or lists.

9. *References* (kaz. – *Әдебиеттер тізімі*, rus. – *Список литературы*). References should be listed at the end of the article and headlined as «References» –font Times New Roman, font size – 12, boldface, indent 1.25.

Information about the sources should be arranged in order of appearance of references to sources in the text, and numbered in Arabic numerals without a dot, font size – 11, indent 1.25 cm. References to the sources used should be given in square brackets. Bibliographic record is made in language of the original source.

Output data of *books* must include: surname of the author (authors), initials, name, place of publication, publisher, year of publication, number of pages. For example: Семенов, В.В. Философия: итог тысячелетий. Философская психология. – Пущино: ПНЦРАН, 2000. – Р. 60–65.

Output data of *articles from journals and periodicals* must include: surname of the author (authors), initials, title of the article, title of the journal, year, number of publication, number of pages. For example: Голубков Е.П. Маркетинг как концепция рыночного управления // Маркетинг в России и зарубежом. – 2001. – № 1. – Р. 89–104.

Output data of *collections* is indicated in the following order: surname of the author (authors), initials, title of the article, title of the collection, year of publication, number of pages. For example: Зимин А.И. Влияние состава топливных эмульсий на концентрацию оксидов азота и серы в выбросах промышленных котельных // Экологическая защита городов: тез. докл. науч.-техн. конф. – М.: Наука, 1996. – Р. 77–79.

Output data of *electronic resources* provides information about the author, title, date and place of edition, or publication, also indicates the information carrier, system requirements, access mode (to the Internet resources) (Художественная энциклопедия зарубежного классического искусства [Электронный ресурс]. – Электрон. текстовые, граф., зв.дан. и прикладная прогр. (546 Мб). – М.: Большая Рос. энцикл. [и др.], 1996. – 1 электрон. опт. диск (CD-ROM) + рук. Пользователя (1 с.). – Систем. требования: ПК 486 или выше; 8 Мб ОЗУ; Windows 95 или новее; SVGA 32768 и более цв.; 640x480; 4x CD-ROM дисковод; 16 бит. зв.карта; мышь; Faulkner, A., Thomas, P. Проводимые пользователями исследования и доказательная медицина [Электронный ресурс] // Обзор современной психиатрии: электронный журнал. – 2002. – Вып. 16. – Режим доступа: http://www.psyobsor.org).

10. Design of tables. Each table should be numbered and titled. Table number and heading are placed above the table. Number is issued as «*Table 1*» (*«Кесте 1», «Таблица 1»*), font style – italic. Table heading is placed by a dash, font – Times New Roman, size – 11, font style – regular, at the center of the page. The position of the text in the table – to the left, the font – Times New Roman, size – 11.

11. Design of graphic materials. Graphic materials should be prepared by using the programs «Microsoft Graph» or «Excel» without scanning.

Graphical objects should be presented as a picture or grouped objects.

Graphical objects should not extend beyond the page margins, and have no more than one page.

Each object must be numbered and titled. Number of the object and title are placed under the object. Number is presented as «*Picture 1*» *(«Сурет 1», «Рисунок 1»)*, the font – Times New Roman, italic, size – 11, position of the text–at the center of the page. Then, the title – the font – Times New Roman, size – 11, font style – regular.

12. Design of formulas. Mathematical formulas are made through the «Microsoft Equation» formula editor. The numbering is affixed to the right in brackets. If there is a large number of formulas it will be recommended their independent numbering for each section.

13. The article must have:

- information about the author: surname,name, patronymic, academic degree,academic title, position, place of work (name of institution, organization, faculty, department), office and mobile phone numbers;
- review of the candidate or doctor of sciences, PhD doctors (for authors without scientific degree).

Editors are not liable for reviewing all incoming materials and do not enter into a discussion with the authors of rejected materials.

The views expressed by the authors do not necessarily reflect those of the editorial board. The author(s) shall responsible for the accuracy of the submitted materials. Reprinting of materials is permitted only with appropriate reference to the journal.

On all questions of reception and publication of articles contact us at:

Republic of Kazakhstan, 110000, Kostanay, Baitursynov street, 47
NLC «Akhmet Baitursynuly Kostanay Regional University» MES RK
BIN 200740006481 BIC KCJBKZKX
IIC KCJBKZKX AO «BankCentrCredit»

Republic of Kazakhstan, 110000, Kostanay, Baitursynov street, 47
office №007. Tel.: 8 (777) 581-51-20
E-mail: vestnik.kru@ksu.edu.kz

МАЗМҰНЫ

БІЛІМ БЕРУ

Нуркенова, Н.А. ПЕДАГОГИКАЛЫҚ МАМАНДЫҚ СТУДЕНТТЕРІНЕ АРНАЛҒАН «АҚПАРАТТЫҚ-КОММУНИКАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАР» ПӘНІ БОЙЫНША ПРАКТИКАЛЫҚ ТАПСЫРМАЛАРДЫ ӘЗІРЛЕУДЕ ЖАСАНДЫ ИНТЕЛЛЕКТІНІ ҚОЛДАНУ 3

Шолпанбаева, Г.А., Адилов, Н.Е. ЖАСАНДЫ ИНТЕЛЛЕКТ ДӘУІРІНДЕГІ ТІЛДІК БІЛІМ БЕРУ 9

ГУМАНИТАРЛЫҚ ЖӘНЕ ӨНЕР ҒЫЛЫМДАРЫ

Өмірзақова, А.К. ҚОСТІЛДІ ТҰЛҒАЛАРДЫҢ АУЫЗЕКІ ТІЛІНДЕГІ ҚАТЫСЫМДЫҚ БЕЙРЕЛЕВАНТТЫ ГРАММАТИКАЛЫҚ ИНТЕРФЕРЕНЦИЯ КӨРІНІСТЕРІ 16

Подкорытова, С.В., Поспелова, А.И. ШАДРИНСК ҚАЛАСЫ САУДА БӨЛІМІНІҢ ҰЛЫ ОТАН СОҒЫСЫ ЖЫЛДАРЫ ХАЛЫҚТЫ АЗЫҚ-ТҮЛІКПЕН ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУ ЖӨНІНДЕГІ ШАРУАШЫЛЫҚ ҚЫЗМЕТІ 24

ЖАРАТЫЛЫСТАНУ ҒЫЛЫМДАРЫ

Демисенов, Б.Н., Сергеев, Д.В., Тажахметов, А.Т. КЛАССИКАЛЫҚ САНДЫҚ ТІЗБЕКТЕРДЕГІ СЫЗЫҚТЫҚ ЕМЕС ОПЕРАТОРДЫҢ ҚАСИЕТТЕРІ МЕН ИТЕРАЦИЯЛАРЫН ЗЕРТТЕУ $T(a_k) = {a_{k+1}}^2 - {a_k}^2$ 32

Майер, Ф.Ф., Берденова, Г.Ж. ДӨҢЕС ДЕРЛІК ЖӘНЕ ТИПТІК НАҚТЫ ФУНКЦИЯЛАРДЫҢ КЕЙБІР КЛАСТАРЫ ТУРАЛЫ 42

Майер, Ф.Ф., Жарлыгасова, Э.З., Калыгин, М.В. ДӨҢГЕЙ ФУНКЦИЯЛАРДЫҢ КЕЙБІР КЛАССТАРЫ ҮШІН БҰЗЫЛУ ТЕОРЕМАЛАРЫ ЖӘНЕ ДӨҢГЕЙЛІК РАДИУСТАРЫ 51

Майер, Ф.Ф., Нургельдина, А.Е., Магамбетов, Б.Е. БЕЛГІЛІ БІР РЕТТІ ЖҰЛДЫЗ ТӘРІЗДІ ФУНКЦИЯЛАР КЛАСЫНДАҒЫ ШВАРЦИАН АЛДЫНДАҒЫ НОРМАНЫ БАҒАЛАУ 63

Майер, Ф.Ф., Хабдуллина, Г.Ж., Флорина, Т.А. ДӘРЕЖЕЛІК ҚАТАРЛАРДЫ ЖАҢАРТУДАҒЫ БОСТЫҚТАРЫ БАР ДЕЙІН ДӨҢЕС ФУНКЦИЯЛАРДЫҢ ЖАЛПЫЛАНДЫРЫЛҒАН ОЗАКИ КЛАСЫНЫҢ ШВАРЦИЯҒА ДЕЙІНГІ НОРМАСЫНЫҢ БҰЗЫЛУ ТЕОРЕМАСЫ ЖӘНЕ БАҒАЛАУЫ 72

Тастанов, М.Г., Берденова, С.Ж. САҚТАНДЫРУ КОМПАНИЯСЫНЫҢ ҚАРЖЫЛЫҚ ТӘУЕКЕЛДЕРІН МОДЕЛЬДЕУ. АНДЕРСЕН МОДЕЛІ 81

Тастанов, М.Г., Жарлыгасова, Э.З. ЕКІ ФАЗАЛЫҚ СҮЗІЛУДІҢ РЕГУЛЯРЛЫ БІР ЕСЕБІН ШЫҒАРУ ТУРАЛЫ 90

Чернявская, О.М., Рулёва, М.М., Дущенко, А.В. «BIO/ECO» ТАҢБАЛАНУЫ БАР ЖУҒЫШ ЗАТТАРДАҒЫ ФЕРМЕНТТЕР ЖӘНЕ ОЛАРДЫҢ МӘЛІМДЕЛГЕН ҚАСИЕТТЕРГЕ СӘЙКЕСТІГІ 98

ИНЖИНИРИНГ ЖӘНЕ ТЕХНОЛОГИЯ

Баймухаметова, К.Д., Саидов, А.М., Калитка, Д.А., Жангабылова, Н.Д. ДӘСТҮРЛІ ҚАЗАҚ ӨНІМІ ТАРЫНЫ СҰЛЫ ПЕЧЕНЬЕСІН ӨНДІРУДЕ ҚОЛДАНУДЫ ТЕОРИЯЛЫҚ НЕГІЗДЕУ 104

Любченко, А.С., Калитка, Д.А., Саидов, А.М., Альсеитов, К.С. ҚАРА ШАЙ, ИТМҰРЫН ЖӘНЕ МЕЛИССА НЕГІЗІНДЕГІ ШАЙ-ШӨП СУСЫНЫНЫҢ РЕЦЕПТУРАСЫН ТЕОРИЯЛЫҚ НЕГІЗДЕУ 112

Мейрманова, А., Есламғали, К. ЖҮК КӨЛІГІНІҢ КЕШІГУІН БОЛЖАУҒА АРНАЛҒАН MCDM БАСҚАРАТЫН ТОЛЫҚ ЦИКЛДІ МАШИНАЛЫҚ ОҚЫТУ ФРЕЙМВОРКІ 117
Мейрманова, А., Казиханов, Д. КӨҢІЛ-КҮЙДІ ТАЛДАУ МЕН ЖАСАНДЫ ИНТЕЛЛЕКТ АРҚЫЛЫ ЖАСАЛҒАН ПІКІРЛЕРДІҢ ШЫҒУ ТЕГІН ЖІКТЕУГЕ АРНАЛҒАН, ТРАНСФОРМЕРГЕ НЕГІЗДЕЛГЕН КӨП ТАПСЫРМАЛЫ МОДЕЛЬ МЕН ВЕБ-ЖҮЙЕНІ ӘЗІРЛЕУ: ҚОНАҚҮЙЛЕРГЕ ҚАТЫСТЫ ДЕРЕККӨЗ БЕЛГІЛЕРІ БАР, АРАЛАС ДОМЕНДІ КОРПУСТА БАҒАЛАУ 126
Мейрманова, А., Құрманғалиев А. КОММЕРЦИЯЛЫҚ АУҚЫМ МЕН ҚЫЗМЕТ САПАСЫН АЖЫРАТУ: ЭЛЕКТРОНДЫҚ КОММЕРЦИЯ МАРКЕТПЛЕЙСТЕРІНДЕ САТУШЫЛАРДЫ БАҒАЛАУҒА АРНАЛҒАН МАСШТАБТАЛАТЫН PCA–TOPSIS КОНВЕЙЕРІ 136
Радионова Д.М., Саидов, А.М., Калитка, Д.А., Искаков, К.Е. АРПА АУЫЛЫНЫҢ (УЫТЫНЫҢ) ТҮРЛІ ТҮРЛЕРІНІҢ ТЕХНОЛОГИЯЛЫҚ ҚАСИЕТТЕРІН САЛЫСТЫРМАЛЫ ТАЛДАУ ЖӘНЕ ОЛАРДЫ АЛКОГОЛЬСІЗ СУСЫНДАР ӨНДІРІСІНДЕ ПАЙДАЛАНУ БОЛАШАҒЫ 145
Холкина, С.А., Калитка, Д.А., Саидов, А.М., Жангабылова, Н.Д. БИДАЙ НАНЫНЫҢ САПАСЫН ЖАҚСАРТУ ЖӘНЕ САҚТАУ МЕРЗІМІН ҰЗАРТУ ҮШІН ҚАЙТАЛАМА ЖӘНЕ ДӘСТҮРЛІ ЕМЕС ӨСІМДІК ШИКІЗАТЫН ПАЙДАЛАНУ ПЕРСПЕКТИВАЛАРЫ 152

ӘЛЕУМЕТТІК ҒЫЛЫМДАР
Андреев, Г.А., Амантаева, Р.К. ҰЙЫМНЫҢ БІЛІМДІ БАСҚАРУ ЖҮЙЕСІНДЕГІ КОРПОРАТИВТІК УНИВЕРСИТЕТТІҢ РӨЛІ 161
Куанышбаев, С.Б., Габдуллова, Н.Б., Баубекова, Г.К. ҚОСТАНАЙ ОБЛЫСЫНДАҒЫ ЖАСТАР КӨШІ-ҚОНЫ: ҒЫЛЫМИ ЗЕРТТЕУЛЕРГЕ ШОЛУ ЖӘНЕ МӘСЕЛЕНІҢ ЗЕРТТЕЛУ ДӘРЕЖЕСІ 169

АВТОРЛАРДЫҢ НАЗАРЫНА 179

СОДЕРЖАНИЕ

ОБРАЗОВАНИЕ

Нуркенова, Н.А. ПРИМЕНЕНИЕ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА ПРИ РАЗРАБОТКЕ ПРАКТИЧЕСКИХ ЗАДАНИЙ ПО ДИСЦИПЛИНЕ «ИНФОРМАЦИОННО-КОММУНИКАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ» ДЛЯ СТУДЕНТОВ ПЕДАГОГИЧЕСКИХ СПЕЦИАЛЬНОСТЕЙ 3

Шолпанбаева, Г.А., Адилов, Н.Е. ЯЗЫКОВОЕ ОБРАЗОВАНИЕ В ЭПОХУ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА 9

ГУМАНИТАРНЫЕ НАУКИ И ИСКУССТВО

Омурзакова, А.К. ПРОЯВЛЕНИЯ КОММУНИКАТИВНО-НЕРЕЛЕВАНТНОЙ ГРАММАТИЧЕСКОЙ ИНТЕРФЕРЕНЦИИ В КАЗАХСКОЙ РЕЧИ БИЛИНГВОВ 16

Подкорытова, С.В., Поспелова, А.И. ХОЗЯЙСТВЕННАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ ТОРГОВОГО ОТДЕЛА ГОРОДА ШАДРИНСКА ПО ОБЕСПЕЧЕНИЮ ПРОДОВОЛЬСТВИЕМ НАСЕЛЕНИЯ В ГОДЫ ВЕЛИКОЙ ОТЕЧЕСТВЕННОЙ ВОЙНЫ 24

ЕСТЕСТВЕННЫЕ НАУКИ

Демисенов, Б.Н., Сергеев, Д.В., Тажахметов, А.Т. ИССЛЕДОВАНИЕ СВОЙСТВ И ИТЕРАЦИЙ НЕЛИНЕЙНОГО ОПЕРАТОРА НА КЛАССИЧЕСКИХ ЧИСЛОВЫХ ПОСЛЕДОВАТЕЛЬНОСТЯХ $T(a_k) = {a_{k+1}}^2 - {a_k}^2$ 32

Майер, Ф.Ф., Берденова, Г.Ж. О НЕКОТОРЫХ КЛАССАХ ПОЧТИ ВЫПУКЛЫХ И ТИПИЧНО ВЕЩЕСТВЕННЫХ ФУНКЦИЙ 42

Майер, Ф.Ф., Жарлыгасова, Э.З., Калыгин, М.В. ТЕОРЕМЫ ИСКАЖЕНИЯ И РАДИУСЫ ВЫПУКЛОСТИ НЕКОТОРЫХ КЛАССОВ ПОЧТИ ВЫПУКЛЫХ ФУНКЦИЙ 51

Майер, Ф.Ф., Нургельдина, А.Е., Магамбетов, Б.Е. ОЦЕНКА НОРМЫ ПРЕД-ШВАРЦИАНА В КЛАССЕ СИЛЬНО ЗВЕЗДООБРАЗНЫХ ФУНКЦИЙ ОПРЕДЕЛЕННОГО ПОРЯДКА 63

Майер, Ф.Ф., Хабдуллина, Г.Ж., Флорина, Т.А. ТЕОРЕМА ИСКАЖЕНИЯ И ОЦЕНКА НОРМЫ ПРЕД-ШВАРЦИАНА ОБОЩЕННОГО КЛАССА ОЗАКИ ПОЧТИ ВЫПУКЛЫХ ФУНКЦИЙ, ИМЕЮЩИХ ПРОПУСКИ В РАЗЛОЖЕНИИ В СТЕПЕННОЙ РЯД 72

Тастанов, М.Г., Берденова, С.Ж. МОДЕЛИРОВАНИЕ ФИНАНСОВЫХ РИСКОВ СТРАХОВОЙ КОМПАНИИ. МОДЕЛЬ АНДЕРСЕНА 81

Тастанов, М.Г., Жарлыгасова, Э.З. ОБ ОДНОМ РЕШЕНИИ ЗАДАЧИ РЕГУЛЯРНОЙ ДВУХФАЗНОЙ ФИЛЬТРАЦИИ 90

Чернявская, О.М., Рулёва, М.М., Дущенко, А.В. ЭНЗИМЫ В МОЮЩИХ СРЕДСТВАХ С МАРКИРОВКОЙ «BIO/ECO» И ИХ СООТВЕТСТВИЕ ЗАЯВЛЕННЫМ СВОЙСТВАМ 98

ИНЖИНИРИНГ И ТЕХНОЛОГИИ

Баймухаметова, К.Д., Саидов, А.М., Калитка, Д.А., Жангабылова, Н.Д. ТЕОРЕТИЧЕСКОЕ ОБОСНОВАНИЕ ПРИМЕНЕНИЯ ТРАДИЦИОННОГО КАЗАХСКОГО ПРОДУКТА ТАРЫ В ПРОИЗВОДСТВЕ ОВСЯНОГО ПЕЧЕНЬЯ 104

Любченко, А.С., Калитка, Д.А., Саидов, А.М., Альсеитов, К.С. ПЕРСПЕКТИВЫ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ РАСТИТЕЛЬНОГО СЫРЬЯ КОСТАНАЙСКОЙ ОБЛАСТИ ПРИ РАЗРАБОТКЕ ФУНКЦИОНАЛЬНЫХ НАПИТКОВ УСПОКАИВАЮЩЕЙ И ОБЩЕУКРЕПЛЯЮЩЕЙ НАПРАВЛЕННОСТИ 112

Мейрманова, А., Есламгали, К. MCDM-УПРАВЛЯЕМЫЙ СКВОЗНОЙ ФРЕЙМВОРК МАШИННОГО ОБУЧЕНИЯ ДЛЯ ПРОГНОЗИРОВАНИЯ ЗАДЕРЖЕК ГРУЗОВЫХ АВТОМОБИЛЕЙ 117
Мейрманова, А., Казиханов, Д. РАЗРАБОТКА МНОГОЗАДАЧНОЙ МОДЕЛИ НА ОСНОВЕ АРХИТЕКТУРЫ ТРАНСФОРМЕР И ВЕБ-СИСТЕМЫ ДЛЯ СОВМЕСТНОГО РЕШЕНИЯ ЗАДАЧ АНАЛИЗА ТОНАЛЬНОСТИ И КЛАССИФИКАЦИИ ПРОИСХОЖДЕНИЯ ОТЗЫВОВ (СГЕНЕРИРОВАННЫХ ИИ ИЛИ ЧЕЛОВЕКОМ): ОЦЕНКА НА КОРПУСЕ ИЗ РАЗЛИЧНЫХ ПРЕДМЕТНЫХ ОБЛАСТЕЙ С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ МЕТОК ПРОИСХОЖДЕНИЯ, ОТНОСЯЩИХСЯ ТОЛЬКО К СФЕРЕ ГОСТИНИЧНЫХ УСЛУГ 126
Мейрманова, А., Құрманғалиев А. РАЗДЕЛЕНИЕ КОММЕРЧЕСКОГО МАСШТАБА И КАЧЕСТВА СЕРВИСА: МАСШТАБИРУЕМЫЙ КОНВЕЙЕР PCA–TOPSIS ДЛЯ ОЦЕНКИ ПРОДАВЦОВ НА МАРКЕТПЛЕЙСАХ ЭЛЕКТРОННОЙ КОММЕРЦИИ 136
Радионова Д.М., Саидов, А.М., Калитка, Д.А., Искаков, К.Е. СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ ТЕХНОЛОГИЧЕСКИХ СВОЙСТВ РАЗЛИЧНЫХ ВИДОВ ЯЧМЕННОГО СОЛОДА И ПЕРСПЕКТИВЫ ИХ ПРИМЕНЕНИЯ В ПРОИЗВОДСТВЕ БЕЗАЛКОГОЛЬНЫХ НАПИТКОВ 145
Холкина, С.А., Калитка, Д.А., Саидов, А.М., Жангабылова, Н.Д. ПЕРСПЕКТИВЫ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ВТОРИЧНОГО И НЕТРАДИЦИОННОГО РАСТИТЕЛЬНОГО СЫРЬЯ ДЛЯ ПОВЫШЕНИЯ КАЧЕСТВА И ПРОДЛЕНИЯ СРОКА ХРАНЕНИЯ ПШЕНИЧНОГО ХЛЕБА 152

СОЦИАЛЬНЫЕ НАУКИ
Андреев, Г.А., Амантаева, Р.К. РОЛЬ КОРПОРАТИВНОГО УНИВЕРСИТЕТА В СИСТЕМЕ УПРАВЛЕНИЯ ЗНАНИЯМИ ОРГАНИЗАЦИИ 161
Куанышбаев, С.Б., Габдуллова, Н.Б., Баубекова, Г.К. МИГРАЦИЯ МОЛОДЕЖИ В КОСТАНАЙСКОЙ ОБЛАСТИ: ОБЗОР НАУЧНЫХ ИССЛЕДОВАНИЙ И СТЕПЕНЬ ИЗУЧЕННОСТИ ПРОБЛЕМЫ 169

ИНФОРМАЦИЯ ДЛЯ АВТОРОВ 182

CONTENT

EDUCATION

Nurkenova, N.A. THE USE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN DEVELOPING PRACTICAL ASSIGNMENTS FOR THE COURSE "INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES" FOR STUDENTS OF PEDAGOGICAL SPECIALTIES 3

Sholpanbayeva, G.A., Adilov, N.Ye. LANGUAGE EDUCATION IN THE AGE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE 9

HUMANITIES AND ARTS

Omurzakova, A.K. MANIFESTATIONS OF COMMUNICATIVELY NON-RELEVANT GRAMMATICAL INTERFERENCE IN THE KAZAKH SPEECH OF BILINGUALS 16

Podkorytova, S.V., Pospelova, A.I. ECONOMIC ACTIVITY OF THE TRADE DEPARTMENT OF SHADRINSK IN PROVIDING THE POPULATION WITH FOOD DURING THE GREAT PATRIOTIC WAR 24

NATURAL SCIENCES

Demissenov, B.N., Sergeyev, D.V., Tazhakhmetov, A.T. INVESTIGATION OF THE PROPERTIES AND ITERATIONS OF A NON-LINEAR OPERATOR ON CLASSICAL NUMBER SEQUENCES: $T(a_k) = {a_{k+1}}^2 - {a_k}^2$ 32

Mayer, F.F., Berdenova, G.Z. ON SOME CLASSES OF CLOSE-TO CONVEX AND TYPICALLY REAL FUNCTIONS 42

Mayer, F.F., Zharlygassova, E.Z., Kalygin, M.V. DISTORTION THEOREMS AND CONVEXITY RADII OF SOME CLASSES OF CLOSE-TO-CONVEX FUNCTIONS 51

Mayer, F.F., Nurgeldina, A.Ye., Magambetov, B.Ye. ESTIMATION OF THE PRE-SCHWARZIAN NORM IN THE CLASS OF STRONGLY STARLIKE FUNCTIONS OF A GIVEN ORDER 63

Mayer, F.F., Khabdullina, G.Zh., Florina, T.A. DISTORTION THEOREM AND ESTIMATION OF THE PRE-SCHWARTZIAN NORM OF THE GENERALIZED OZAKI CLASS OF CLOSE-TO-CONVEX FUNCTIONS WITH GAPS IN THE POWER SERIES EXPANSION 72

Tastanov, M.G., Berdenova G.Zh. MODELING THE FINANCIAL RISKS OF AN INSURANCE COMPANY. ANDERSEN MODEL 81

Tastanov, M.G., Zharlygassova, E.Z. ON A SOLUTION TO THE PROBLEM OF REGULAR TWO-PHASE FILTRATION 90

Chernyavskaya, O.M., Rulyova, M.M., Dushchenko, A.V. ENZYMES IN DETERGENTS LABELED «BIO/ECO» AND THEIR COMPLIANCE WITH DECLARED PROPERTIES 98

ENGINEERING AND TECHNOLOGY

Baimukhametova, K.D., Saidov, A.M., Kalitka, D.A., Zhangabylova, N.D. THEORETICAL JUSTIFICATION FOR THE USE OF THE TRADITIONAL KAZAKH TARY PRODUCT IN OATMEAL COOKIE PRODUCTION 104

Lyubchenko, A.S., Kalitka, D.A., Saidov, A.M., Alseitov, K.S. POTENTIAL APPLICATIONS OF PLANT-BASED RAW MATERIALS FROM THE KOSTANAY REGION IN THE DEVELOPMENT OF FUNCTIONAL BEVERAGES WITH CALMING AND GENERAL TONIC EFFECTS 112

Meirmanova, A., Yeslamgali, K. AN MCDM-GOVERNED END-TO-END MACHINE LEARNING FRAMEWORK FOR TRUCK DELAY PREDICTION.....117
Meirmanova, A., Kazikhanov, D. DEVELOPMENT OF A MULTITASK TRANSFORMER-BASED MODEL AND WEB SYSTEM FOR JOINT SENTIMENT ANALYSIS AND AI-GENERATED REVIEW PROVENANCE CLASSIFICATION: A MIXED-DOMAIN CORPUS EVALUATION WITH HOTEL-ONLY PROVENANCE LABELS 126
Meirmanova, A., Kurmangaliyev, A. DECOUPLING COMMERCIAL SCALE AND SERVICE QUALITY: A SCALABLE PCA–TOPSIS PIPELINE FOR SELLER EVALUATION IN E-COMMERCE MARKETPLACES.....136
Radionova, D.M., Saidov, A.M., Kalitka, D.A., Iskakov, K.E. COMPARATIVE ANALYSIS OF THE TECHNOLOGICAL PROPERTIES OF DIFFERENT TYPES OF BARLEY MALT AND PERSPECTIVES FOR THEIR APPLICATION IN NON-ALCOHOLIC BEVERAGE PRODUCTION.....145
Kholkina, S.A., Kalitka, D.A., Saidov, A.M., Zhangabylova, N.D. PROSPECTS FOR THE USE OF SECONDARY AND NON-TRADITIONAL PLANT-BASED RAW MATERIALS TO IMPROVE THE QUALITY AND EXTEND THE SHELF LIFE OF WHEAT BREAD.....152

SOCIAL SCIENCES
Andreyev, G.A., Amantayeva, R.K. THE ROLE OF THE CORPORATE UNIVERSITY IN AN ORGANIZATION'S KNOWLEDGE MANAGEMENT SYSTEM.....161
Kuanyshbayev, S.B., Gabdullova, N.B., Baubekova, G.K. YOUTH MIGRATION IN KOSTANAY REGION: A REVIEW OF SCIENTIFIC RESEARCH AND THE DEGREE OF PROBLEM EXPLORATION.....169

INFORMATION FOR AUTHORS 185

Редактор, корректор: *А. Симонова*
Корректорлар: *Б. Сыздыкова, Т. Цай*
Компьютерлік беттеу: *С. Красикова, И. Милокумова*

Редактор, корректор: *А. Симонова*
Корректоры: *Б. Сыздыкова, Т. Цай*
Компьютерная верстка: *С. Красикова, И. Милокумова*

Басуға 28.10.2026 ж. берілді.
Пішімі 60х84/8. Көлемі 14,0 б.т.
Тапсырыс № 0230

Ахмте Байтұрсынұлы атындағы
Қостанай өңірлік университетіндегі
редакциялық-баспа бөлімінде басылған
Қостанай қ., Байтұрсынов к., 47

Подписано в печать 28.10.2026 г.
Формат 60х84/8. Объем 14,0 п.л.
Заказ № 0230

Отпечатано в редакционно-издательском отделе
Костанайского регионального университета
имени Ахмет Байтурсынулы
г. Костанай, ул. Байтурсынова, 47